

**A MAGYAR LGBT SZÖVETSÉG
VÉLEMÉNYE AZ EGYES KÖZIGAZGATÁSI
TÁRGYÚ TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSÁRÓL,
VALAMINT INGYENES
VAGYONJUTTATÁSRÓL SZÓLÓ T/9934.
SZÁMÚ TÖRVÉNYJAVASLATRÓL**

2020. április 28.

A Magyarországon működő leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT+) civilszervezeteket összefogó ernyőszervezet, a Magyar LMBT Szövetség áttekintette az egyes közigazgatási tárgyú törvények módosításáról, valamint ingyenes vagyonszállásról szóló T/9934. számú törvényjavaslatot. A törvényjavaslat 33. §-a az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvényt módosítaná, az anyakönyvi nyilvántartásban a „nem” fogalmát a „születési nem” fogalmára cserélné, és kizárná, hogy ez az adat a bejegyzést követően megváltozzon. A javaslat ezzel ellehetetleníteni a transznemű és interszex emberek nemének jogi elismerését.

E rendelkezések súlyosan sértik a transznemű és interszex emberek alapvető emberi jogait, ellentmondanak a tudomány jelenlegi állásának, megbontják a jogrend összhangját, illetve a diszkrimináció és kirekesztés széles körének teszik ki a transznemű és interszex embereket, ezért a 33. § törlését javasoljuk a törvényjavaslatból.

JELENLEGI JOGI HELYZET

A transznemű emberek nemének jogi elismerését Magyarországon jogszabály részletesen nem szabályozza, ennek ellenére a 2000-es évek eleje óta a transznemű embereknek lehetőségük volt nemük és nevük irataikban történő megváltoztatására. Az eljárás bizonyos részleteit az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 429/2017. (XII. 20.) Korm. rendelet 7. §-a szabályozza, amely szerint „A névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv a nem megváltoztatásáról, valamint az ennek következtében szükséges utónév módosításáról a nem megváltoztatását támogató egészségügyi szakvélemény beérkezését követő 8 napon belül értesíti a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőt az anyakönyvben történő átvezetés érdekében.” A jogszabály nem tisztázza, hogy pontosan milyen egészségügyi szakvéleményre van szükség, és hogy érdemi döntést a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv vagy az anyakönyvvezető hoz. A pontatlan jogszabályi szövegek miatt 2018 májusa óta a nem jogi elismerésére irányuló kérelmeket az érintett szervek – jogellenes módon – nem bírálták el.

Az eljárások felfüggesztésével, illetve a helyi anyakönyvi szervek elutasító döntésével szemben több érintett közigazgatási per keretében bírósághoz fordult. A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.748/2019/12. sz. ítéletében megállapította, hogy bár a fenti rendelkezések önmagukban nem szabályozzák megfelelően a nem jogi elismerésére irányuló eljárásokat, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény általános rendelkezései, illetve a fenti rendelkezés nyelvtani-logikai értelmezése alapján a nem jogi elismerésére vonatkozó kérelmek elbírálásának jogszabályi feltételei adottak. Hasonló eredményre jutott a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 100.K.28.225/2019/7. sz. ítéletében. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 100.K.33.877/2019/19. sz. ítéletében ugyanakkor úgy döntött, hogy bár a nem jogi elismerése a transzneműek alapvető joga, a jelenlegi jogi helyzet nem kellően szabályozott (100.K.33.877/2019/19.). Ugyanezen álláspontra jutott a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság egy másik ügyben (102.K.28.444/2019/10), és felismerve, hogy a jogi szabályozatlanság alaptörvény-ellenes helyzetet teremt, egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál.

Mindezek alapján megállapítható, hogy bár az elmúlt években valóban vita alakult ki a különböző állami szervek és bíróságok között abban, hogy a vonatkozó kérelmeket milyen

eljárásrend szerint bírálják el, nem igaz az Miniszterelnökség államtitkárának az általános vita során elhangzott állítása, amely szerint „bizonytalan helyzet van a tekintetben, hogy lehet-e Magyarországon adminisztratív szempontból, közigazgatási hatósági nyilvántartási szempontból nemet változtatni.” A valóság ezzel szemben az, hogy a törvényjavaslat benyújtásáig **egyetlen állami szerv vagy bíróság sem kérdőjelezte meg a transznemű emberek azon jogát, hogy nemüket hivatalos elismertessék, és ehhez kapcsolódóan nevüket megváltoztassák.**

ALAPJOGI ÖSSZEFÜGGÉSEK

A transznemű emberek neme jogi elismerésének kérdése közvetlen vagy közvetett formában számos alkalommal került az Alkotmánybíróság elé. A bíróság már 2001-ben, egy névjogi ügyben [58/2001. (XII. 7.) AB határozat] megállapította, hogy „alapvető joggá válik a nemüket megváltoztató transzszexuálisok esetében a névváltoztatáshoz való jog”, ill. az Emberi Jogi Európai Bíróságának joggyakorlatára hivatkozva az Alkotmánybíróság megjegyezte, hogy „a névváltoztatáshoz való jog a transzszexuálisok esetében elvezethet odáig, hogy követelhessék az anyakönyvben feltüntetett nevük megváltoztatását, s őket át is kell anyakönyvezni, éspedig nemcsak a nemük, de a nevük változása miatt is.” A Bíróság szintén a strasbourg-i esetjogra hivatkozva mondta ki 154/2008. (XII. 17.) AB határozatában, hogy „a transzneműek vonatkozásában a házasságkötéshez való jogot úgy kell értelmezni, hogy ők nem születési nemükkel, hanem új nemükkel ellentétes nemű személlyel köthetnek házasságot.”

Az Alkotmánybíróság mindezig a kérdéskörrel legbehatóbban egy Magyarországon menekültstátuszt kapott transznemű személy nemének jogi elismerése kapcsán foglalkozott. A bíróság **egyhangú határozata** az eset konkrét körülményein túlmenően általános alapelvként fektette le, hogy „minden embernek elidegeníthetetlen joga van az önazonosságát kifejező saját nevéhez és annak viseléséhez (...) az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a névváltoztatásra vonatkozó szabályozásra továbbra is alapjogi kérdésként tekint. Ennek speciális esete a nemváltoztatással összefüggő névváltoztatás, amelynek alapja az „EMBER” önazonossága és az egyenlő emberi méltóság sérthetlensége. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint **a nem megváltoztatásával összefüggő speciális névváltoztatás**, minthogy az a személy identitásának alapvető meghatározója, saját névhez való jogként **a névjog korlátozhatatlan tartományába tartozik**. A nemváltoztatásnak ugyanis járulékos velejárója a névváltoztatás, hiszen mindenki jogosult arra, hogy neve a neméhez igazodjon, sőt egyúttal kötelezettsége is, hogy a tényleges nemének megfelelő nevet jegyeztessen be a nyilvántartásokba.”

A transzneműek nemének jogi elismerésével az alapvető jogok biztosának több jelentése is foglalkozott. A biztos az AJB-883/2016. számú ügyben készült jelentésében megállapította, hogy „a jogi értelemben vett nem alapja (...) saját önazonosságuk, identitásuk, és a nem jogi elismerése, illetve az ehhez kapcsolódó névváltoztatás számukra is az emberi méltósághoz való jogból levezethető jogként jelenik meg.” A biztos az AJB-294/2018. jelentése megállapítja továbbá, hogy „az identitáson alapuló nem jogi elismerése, adminisztratív megváltoztatása az emberi méltósághoz való joggal és az önrendelkezési joggal való szoros összefüggése okán meghatározó módon alapjogi kérdésnek tekintendő, amellyel összefüggésben hangsúlyos szerephez kell, hogy jusson az állam intézményvédelmi kötelezettsége.”

NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉGEK

A Emberi Jogok Európai Bíróságának két évtizedes, következetes esetjoga alapján a transznemű személyeknek joguk van nemük és nevük anyakönyvben és valamennyi iratukban történő megváltoztatására. A Bíróság Nagykamara a *Christine Goodwin kontra Egyesült Királyság* (28957/95, 2002. július 11.) ügyben kimondta, hogy „A Bíróság **nincs arról meggyőződve**, hogy a jelen ügy idején még mindig abból a feltételezésből lehet kiindulni, hogy **a nemi hovatartozást pusztán biológiai szempontok alapján lehet meghatározni**.” A Bíróság elvi élel szögezi le, hogy „Az Egyezmény legalapvetőbb lényege az emberi méltóság és szabadság tiszteletben tartása. Különösen az Egyezmény 8. cikke alapján – amely alatt a személyes autonómia a garanciák értelmezését alátámasztó lényeges alapelv – védelmet élvez minden egyén személyes szférája, ideértve mindenkinek azt a jogát, hogy meghatározza saját identitásának részleteit. A huszonegyedik században a transzszexuálisok ahhoz való joga, hogy a társadalom többi tagjához hasonlóan, teljes mértékben élvezhessék a személyes fejlődéshez, fizikai, és erkölcsi biztonsághoz való jogukat nem tekinthető olyan ellentmondásnak, amely az idő elteltével teszi csak megválaszolhatóvá az érintett kérdéseket. Röviden, többé **nem tartható fenn az a nem kielégítő helyzet, amelyben a nemi átalakító műtéten átesett transzszexuálisok egy olyan köztes zónában élnek, ahol sem az egyik, sem a másik nemhez nem tartoznak teljes mértékben**.”

A Bíróság fenti érvelését a Van Kück kontra Németország (35968/97, 2003. június 12.), Grant kontra Egyesült Királyság (32570/03, 2006. május 23.), L. kontra Litvánia (27527/03, 2007. szeptember 11.), Schlumpf kontra Svájc (29002/06, 2009. január 8.), Hämäläinen kontra Finnország (37359/09 2014. július 16.), Y.Y. kontra Törökország (14793/08, 2015. március 10.) és S.V. kontra Olaszország (55216/08, 2018. október 11.) ügyekben is megerősítette.

A Bíróság korábbi érvelését tovább finomította az A.P., Garçon és Nicot kontra Franciaország (79885/12, 52471/13, 52596/13, 2017. április 6.) ügyben. A Bíróság megállapította, hogy **a nem jogi elismerésének feltételül nem követelhető meg a nemi megerősítő beavatkozások teljes körének elvégzése**. Az ítélet szerint: „A Bíróság teljes mértékben elfogadja, hogy a személyi jogállás elidegeníthetlenségének, illetve az anyakönyvi bejegyzések megbízhatóságának és következetességének, és általánosságban, a jogbiztonságnak a biztosítása közérdeknek tekinthető. A Bíróság ugyanakkor megjegyzi, hogy az közérdek ezen értelmezésén alapulva a francia tételes jog a kérdéses időpontban azon transznemű személyeket, akik nem kívánták magukat a teljes nemi megerősítő beavatkozásnak alávetni, lehetetlen dilemma elé állította. Vagy akaratuk ellenére meddővé tevő műtétnek - vagy legalábbis olyan műtétnek vagy beavatkozásnak, amely nagy eséllyel meddőséget eredményez - vetik alá magukat, amely fizikai integritásukhoz fűződő joguk feladásával jár, amely viszont az Egyezmény 8. cikke által védett magánélethez fűződő jog tiszteletének részét képezi; vagy lemondanak nemi identitásuk elismertetéséről, ami viszont ugyanezen jog teljes körű gyakorlásának szintén része. A Bíróság véleménye szerint a Részes Állam ezzel nem tett eleget a közérdek és az érintett személy jogai közötti megfelelő egyensúly megteremtésére vonatkozó kötelezettségének.”

A Bíróság következetes esetjoga alapján számos európai és nemzetközi emberi jogi ajánlás hívja fel a figyelmet a nem jogi elismerésére vonatkozó jog fontosságára. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának CM/Rec(2010)5. sz., Magyarország által is elfogadott ajánlásának

21. pontja szerint „A tagállamoknak megfelelő intézkedéseket kell tenniük annak érdekében, hogy a személy nemváltásának teljes jogi elismerése – különösen a név és a nem hivatalos dokumentumokban történő gyors, átlátható és hozzáférhető módon eszközölt megváltoztatásának a lehetővé tételével – az élet minden területén biztosított legyen.” Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 2048(2015) számú határozatának 6.2.1. pontja a felszólítja a tagállamokat, hogy „vezessenek be – önmeghatározáson alapuló – gyors, átlátható és hozzáférhető eljárásokat, amelyek lehetővé teszik a transznemű emberek számára a név és a nyilvántartott nem megváltoztatását a születési anyakönyvi kivonatokban, személyi igazolványokban, útlevelekben, oktatási bizonyítványokban és más hasonló iratokban; legyenek ezek az eljárások minden ember számára hozzáférhetőek, kortól, egészségügyi állapottól, anyagi helyzetétől, illetve jelenlegi vagy korábbi fogvatartási állapottól függetlenül.” Az Európa Tanács emberi jogi biztosának *Discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in Europe* c. 2011-es jelentésének 5.1 ajánlása szerint a tagállamok „biztosítsák a transznemű emberek preferált nemének jogi elismerését, és dolgozzanak ki gyors és világos eljárásokat annak érdekében, hogy a transznemű személyek nevüket és nemüket megváltoztathassák a születési anyakönyvi kivonaton, állami nyilvántartásokban, személyazonosító irataikban, útlevelekben, oktatási bizonyítványaikban és más hasonló dokumentumaikban.”

Mindezek alapján megállapítható, hogy a nem jogi elismerésének biztosítása ma már **megkérdőjelezhetetlen nemzetközi emberi jogi standardnak minősül**, a tagállami mozgástér csupán az elismerésre vonatkozó eljárások kidolgozására terjed ki, maga az elismeréshez való jog nem vonható el. A jogszabály elfogadása esetén az érintettek várhatóan nagy számban a strasbourg-i Emberi Jogok Európai Bíróságához fognak fordulni, a Bíróság által megítélt **kártérítések pedig jelentős terhet jelentenek majd a magyar államkasszára**. A potenciális perek nagy számára utal, hogy már most is 23 kérelmező fordult a strasbourgi Bírósághoz (Csikós és mások kontra Magyarország, 66078/17, 12918/19), tagszervezetünk, a Háttér Társaság jogsegélyszolgálatánál pedig további több tucatnyi érintett jelezte eljárásindítási szándékát.

Nem véletlen, hogy a törvényjavaslat betérjesztése óta eltelt alig négy hétben **az Európa Tanács, az Európai Unió és az Egyesült Nemzetek Szervezetének számos szerve felszólalt a törvényjavaslat elfogadása ellen**. Ilyen értelmű nyilatkozatokat, állásfoglalásokat tett közzé:

- az Európa Tanács emberi jogi biztosa;¹
- az Európa Tanács Nemzetközi Civil Szervezetek Konferenciája;²
- az Európai Parlament 63 tagja;³
- az Európai Parlament egésze;⁴
- a szexuális irányultságon és nemi identitáson alapuló diszkrimináció és erőszak elleni ENSZ független szakértő, a mindenkit megillető legmagasabb szintű fizikai és

---

¹ <https://www.facebook.com/CommissionerHR/posts/1512688642240374>

² <https://www.coe.int/en/web/ingo/-/call-to-hungary-to-align-legal-gender-recognition-with-internationally-recognized-human-rights-standards>

³ <https://lgbti-ep.eu/2020/04/15/63-meps-call-on-hungarian-government-to-revoke-article-33-restricting-the-rights-of-trans-and-intersex-persons>

⁴ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0054_EN.pdf

mentális egészséghez való jogért felelős ENSZ különmegbízott, az magánélethez való jogért felelős ENSZ különmegbízott, a nők elleni erőszakkal, annak okaival és következményeivel foglalkozó ENSZ különmegbízott;⁵

- az ENSZ emberi jogi főbiztosa.⁶

A JOGRENSZER ÖSSZHANGJA

A most beterjesztett javaslat kizárólag az anyakönyvi eljárásról szóló törvényben vezetné be a „születési nem” fogalmát, ugyanakkor az anyakönyvi törvényben jelenleg szereplő „nem” fogalma többszáz törvényben és alacsonyabb szintű jogszabályban szerepel, **a „születési nem” fogalma a magyar jogrendszerből teljesen idegen.** Így például a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény alapján a személyi adat és lakcím- nyilvántartás tartalmazza a polgár nemét [11. § (1) c)]. A törvény 14. § (c) pontja kimondja, hogy a nyilvántartás szervei az általuk kezelt adatokat többek között az anyakönyvből gyűjtik, az anyakönyv azonban a jövőben a gyermek nemét nem, csak a születési nemét fogja tartalmazni. A „nem” és a „születési nem” fogalma pedig a jövőben nem lesz azonos tartalmú, hiszen ha a két fogalom tartalma azonos lenne, a „születési nem” fogalmának bevezetésére nem lenne szükség. A módosítás előkészítetlenségét, átgondolatlanságát mutatja, hogy az Országgyűlésnek benyújtott törvényjavaslat még az anyakönyvi törvény szövegén belül sem teremtett összhangot, következetlenül használta volna a „nem” és „születési nem” fogalmait, ennek kiküszöbölésére bizottsági módosító javaslatot kellett benyújtani (T/9934/5. módosító javaslat 18. pontja), a jogrendszer egészére vonatkozó következetlenségeket azonban ez a módosító javaslat sem fogja tudni orvosolni.

További problémát fog jelenteni, hogy a tervezett módosítás csak a törvényjavaslat elfogadásakor folyamatban lévő, vagy az azt követően indult eljárásokra fog vonatkozni, így a 2020 májusa előtt született személyek esetében az anyakönyvi nyilvántartás a „nemet”, a 2020 májusa után születettek esetében viszont a „születési nemet” fogja tartalmazni. A születési nem fogalmának visszamenőleges alkalmazása egyrészt a visszaható jogalkotás tilalmába ütközik, másrészt figyelmen kívül hagyná, hogy az anyakönyvek jelenleg nem minden ember esetében az új rendelkezés által meghatározott „születési nemet” tartalmazzák, hiszen az elmúlt két évtized során többszáz transznemű személy változtatta meg jogszerűen nemét és nevét, az ő esetükben egy új anyakönyvi kivonat (amennyiben az a „neme” megnevezés helyett egyszerűen a „születési nem” megnevezést tartalmazza) valótlán tartalmú lenne. Amennyiben a jogalkotó szándéka az, hogy a nemüket és nevüket korábban megváltoztató személyek esetében az iratok születéskori állapot szerinti visszaírására van szükség, ez egyrészt jelentős terhet róna az állami szervekre és nem-állami szereplőkre, hiszen többszáz születési anyakönyvi kivonatot, személyazonosító igazolványt, útlevelet, vezetői engedélyt, iskolai bizonyítványt, adó- és társadalombiztosítási nyilvántartást, munkajogi vagy egyéb magánjogi szerződést kellene emiatt módosítani, másrészt szerzett jogok sérelmével járna, amely esetén ezen személyek hazai és nemzetközi bíróságok előtt kártérítési perek tucatjait indíthatják majd a magyar állammal szemben.

---

⁵ <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gld=25172>

⁶ <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/LGBT/LGBTpeople.pdf>

A SZÜLETÉSI NEM FOGALMA

A törvényjavaslatban szereplő „születési nem” meghatározása **következetlen, tudománytalan, és figyelmen kívül hagyja az interszex emberek létezését.** A törvényjavaslat szerint a születés nem „az elsődleges nemi jelleg, illetve kromoszóma alapján meghatározott biológiai nem”. Az elsődleges nemi jellegek és a kromoszómák alapján meghatározott nem azonban nem minden esetben esik egybe, vannak olyan személyek, akik bár XX kromoszómával születnek, férfi nemi jellegekkel rendelkeznek (De la Chapelle-szindróma), és olyanok is, akik bár XY kromoszómával születnek, női nemi jellegekkel rendelkeznek (Swyer-szindróma). Vannak olyan személyek is, akik a nemek kétosztatú rendszerébe nem sorolható kromoszómákkal (X: Turner-szindróma, XXY: Klinefelter-szindróma) rendelkeznek. Bár az ilyen személyek megfelelő anyakönyvezése jelenleg sem megoldott, a jelenlegi szabályozás legalább nem tesz úgy, mintha a biológiai adottságokat, nemi jellegeket kizárólagosnak tekintené a jogi nem meghatározásakor. A jogalkotó érvelhet úgy, hogy jogi szempontból ő kizárólag csak a férfi és a női nemet ismeri el, de nem tehet úgy, mintha a nemi jellegek alapján az embereket egyértelműen be lehetne e két kategóriába sorolni.

Az interszex emberek szempontjából további problémát jelent, hogy a törvényjavaslat 33. § (3) pontjában szereplő tilalom („Az At. 69/B. § (1) bekezdés b) pont be) alpontjában meghatározott adat nem változtatható meg.”) rájuk is kiterjed, így hiába derül ki valakiről pubertás korában, hogy interszex, és fejlődik teste, nemi identitása a születéskor meghatározott nemével más irányba, „születési nemét” az anyakönyvében ő sem változtathatja meg. Sőt, bár nem gyakori, de az is előfordul, hogy a születéskor egy nem interszex gyermek nemét rosszul határozzák meg vagy az anyakönyvben hibásan rögzítik, a 33. § (3) alapján ez a személy is kénytelen lesz életét egy olyan nem szerint leélni, amihez semmi köze.

A KÖZVÉLEMÉNY

Bár egy számszerű kisebbségben lévő társadalmi csoport életét alapvetően befolyásoló jogszabály elfogadását nem lehet pusztán a többség véleményére alapozni, fontos megemlíteni, hogy egy 2019 szeptemberi reprezentatív közvélemény-kutatás⁷ szerint a magyar társadalom elsöprő többsége (70%-a) nem ért egyet a javaslattal, bizonyos feltételek esetén biztosítaná, hogy a transzneműek nemüket jogilag is elismertessék. Mindössze 13% nyilatkozott úgy, hogy semmilyen körülmények között sem kellene lehetővé tenni, hogy egy transznemű személy hivatalosan is megváltoztathassa a nemét és a nevét az irataiban.

A TÖRVÉNYJAVASLAT HATÁSA

Amellett, hogy a törvényjavaslat az emberi méltóságot súlyosan sértő módon avatkozna bele transz és interszex emberek életébe, súlyos negatív hatással lesz a transz és interszex emberek társadalmi integrációjára, lelki egészségére és jóllétére. A transznemű emberek már jelenleg is a hátrányos megkülönböztetés széles körével találkoznak a munkavállalás, az egészségügyi ellátás, a lakhatás és az árukhöz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés

---

⁷ Magyar LGBT Szövetség (2019): *LGBT + témák magyarországi megítélése 2019. szeptember*
http://lmbtszovetseg.hu/sites/default/files/mezo/file/lmbtszov_kutatas2020szept_hu.pdf

terén.⁸ Ezen a helyzeten tovább fog rontani a törvényjavaslat elfogadása, hiszen minden olyan esetben, amikor egy transznemű személynek magát igazolnia kell (egy állásinterjún, egy bankban, egy szerződés aláírásakor, egy rendőri igazoltatás során), akkor a megjelenése és a hivatalos iratai közötti ellentmondás felhívja a figyelmet arra, hogy transznemű, és ezzel hátrányos megkülönböztetésnek teszi ki. Az elismerés hiánya és a hátrányos megkülönböztetés számos transz embert végső elkeseredettségbe, önkárosító magatartásba, öngyilkosságba sodorhat.

Visszas az Miniszterelnökség államtitkárának az általános vita során elhangzott azon állítása, amely szerint a „törvényjavaslat [a nemi megerősítő beavatkozásokkal] összefüggésben semmilyen korlátozást nem tartalmaz, tehát ilyen típusú beavatkozás vagy identitás-felvállalás szabadon történhet”. Nem tekinthető szabad identitás-felvállalásnak az, ha az állami szabályozás korlátozása miatt egy transznemű személynek minden alkalommal fel kell fednie transznemű identitását, ha személyazonosságát igazolnia kell. Az államtitkári indokolás szerint „a hatóságok, valamint az egészségügyi intézetek, büntetés-végrehajtási intézetek tisztában legyenek azzal, hogy mi volt az érintettnek a születéskori nem adata”. A hatósági ügykörök döntő többségében ehhez képest a születéskori nemnek semmi jelentősége nincs, amennyiben pedig van, a születési anyakönyvben a nem jogi elismerése során elhelyezett széljegyzet révén a születéskori nem rekonstruálható. Az egészségügyi ellátás során valóban lehet szükség a születéskori nemre vonatkozó információra, mint ahogy az egészséget befolyásoló többtucatnyi más személyes jellemzőre, ezeket állami nyilvántartások mégsem tartalmazzák, a páciensre bízzák, hogy ezeket – saját ellátásuk érdekében – kezelőorvosukkal megosszák. A büntetés-végrehajtásra történő utalás még kevésbé érthető, hacsak nem úgy értendő, hogy a transznemű személyeket születési nemük szerinti intézményekbe / körletekbe kellene elhelyezni, ez viszont mind az érintettek, mind a büntetés-végrehajtási intézmények biztonsága szempontjából rendkívül súlyos kockázatokkal járna: el lehet képzelni, mi történne egy évtizedek óta nőként élő, vaginával és mellekkel rendelkező személlyel, ha férfiakkal kellene celláját megosztani vagy közös mosdót, tusolót használni.

A törvényjavaslat elfogadásának lelki egészségre gyakorolt rendkívül negatív hatásának adott hangot a Magyar Pszichológiai Társaság is, amely közleményében felhívta a figyelmet rá, hogy „szakmai álláspontunk szerint azzal, hogy ellehetetlenítik a nem jogi megváltoztatását, tulajdonképpen arra kényszerítik a nemi helyreállítást kereső transznemű

---

⁸ Háttér Társaság (2018): *A kirekesztés arcai: A transz emberek foglalkoztatási és munkahelyi hátrányos megkülönböztetése*

<http://hatter.hu/kiadvanyaink/kirekesztesarcai>

Háttér Társaság (2015): *A transznemű emberek társadalmi kirekesztettsége Magyarországon. Az LMBT Kutatás 2010 eredményei*

<http://hatter.hu/kiadvanyaink/lmbt-kutatas-2010-transznemuek>

Transvanilla Transznemű Egyesület (2015): *ProTrans: Transz emberek ellen elkövetett erőszakos és diszkriminációs cselekmények dokumentálása: magyarországi tapasztalatok*

<https://transvanilla.hu/letoltesek/protrans-tapasztalatok-2015>

Transvanilla Transznemű Egyesület (2014): *TransCare - A transz* embereket egészségügyben érő diszkrimináció dokumentálása Magyarországon*

<https://transvanilla.hu/infografikak/letoltesek/transcare-jelentes>

Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) (2014): *Being Trans in the EU - Comparative analysis of the EU LGBT survey data*

<https://fra.europa.eu/en/publication/2014/being-trans-eu-comparative-analysis-eu-lgbt-survey-data>

és interszex embereket, hogy folyamatos diszkriminációban éljenek. (...) (V)elük dolgozó pszichológusokként munkánk során nap mint nap tapasztaljuk ennek a kilátástalanságnak, reménytelenségnek klienseinkre gyakorolt hatását. Mindennemű hátrányos megkülönböztetésnek súlyos negatív következményei lehetnek az egyén, illetve az adott közösség mentális egészségére, életére. Ez hatványozottan igaz akkor, amikor törvényi szinten vannak meg olyan jogokat, amelyek elengedhetetlenek embertársaink boldogulásához. Mindezekre hivatkozva, a klienseink biztonságáért, egészségéért felelős szakemberekként határozottan ellenezzük a tervezett törvénymódosítást.”⁹ Hasonló álláspontra helyezkedett az Transznemű Egészségért Európai Szakmai Szervezet és az Európai Szexuális Medicina Társaság is, amely Áder János köztársaság elnökhöz címzett levelében felhívja a figyelmet rá, hogy „Erős meggyőződésünk, hogy a transznemű emberek nemének jogi elismerése elé gördített akadályok ártanak a fizikai és mentális egészségnek”.

¹⁰

***

Megállapítható tehát, hogy a törvényjavaslat bár kevés embert érintő, de súlyos jogfosztást valósítana meg. A javaslat a nemek egy már régen meghaladott definícióján alapul, nincs erős társadalmi támogatottsága, tovább fokozza egy egyébként is gyakran marginális helyzetben lévő csoport kiszolgáltatottságát, és súlyosan sérti mind a magyar Alkotmánybíróság Alaptörvény-értelmezését, mind Magyarország számos emberi jogi kötelezettségét.

Mindezek alapján a törvényjavaslat 33. §-ának törlését javasoljuk.

---

⁹ A Magyar Pszichológiai Társaság LMBTQ Szekciójának állásfoglalása az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény módosítása kapcsán
<https://www.facebook.com/230520050844602/photos/rpp.230520050844602/659477584615511>

¹⁰ <https://epath.eu/wp-content/uploads/2020/04/Hungarian-Statement.pdf>